

KOTÁSZ ANTAL

Gyermekévek Vasváron és Kőbányán

Két híres sportoló szülötte van Vasvárnak: Makray Katalin és Kotász Antal. Az olimpiai ezüstérmes tornásznő a második világháború utáni első szabad napon látta meg a napvilágot, de csak néhány napig maradt családjá Vasváron. Kotász Antal már néhány évet a vasi kisvárosban gyerekeskedett. A kezdeti éveket az unokaöcs Kotász Jánossal próbálom felidézni.

– *Mit lehet tudni Kotász Antal, „Öcsi” vasvári időszakáról?*

– Sajnos nagyon keveset, tudniillik nagyon rövid időt töltött Vasváron. Úgy tudom, hogy nagyapánk már 1932-ben kezdett feljárni Budapestre. Vasvár valószínűleg nem volt elég nagyváros neki, aki építőmester, pallér volt, kőműves és ács egy személyben. A fővárosban több munkalehetőség kínálkozott. A család, amikor végleg felköltözött Kőbányára, az Alkér utcába, ahol sokáig és sokan laktunk, Öcsi 5–6 éves lehetett. A szomszéd Somogyiék 1930-ban költöztek oda, Somogyi néni viccesen többször is megjegyezte, hogy hát maguk ilyen későn jött gyüttmentek. Persze a két család jóban volt. Később a család teljesen elszakadt Vasvártól, felszármoltak mindent, eladták a házukat, amely a mai Ady Endre utca 21-ben állt.

– *A Kotász család tősgyökeres vasvári volt?*

– Nem. A nagyszülők mindkét ágon erdélyi származásúak. Kötél Antal, Sarolta nagyanyánk apja már Mezőtúron volt gazda, elkártyázta a családi vagyont, kegyelemből és büntetésből helyezték Vasvárra. Kotász-ágon, nagyapánk, akit

Született:

1929. szeptember 1., Vasvár

Elhunyt:

2003. július 5., Visegrád

Pályafutása játékosként: Kőbányai TK (1945–1948), Bp. Vasas (1948–1950), Szegedi Honvéd (1951–1952), Bp. Bástya (1953), Sztálin Vasmű Építők / Sztálinvárosi Vasas (1953–1954), Bp. Honvéd (1955–1963)

Legjobb eredményei: magyar bajnok (1955), Közép-európai Kupagyőztes (1959), világbajnoki 10. helyezett (1958)

» 37-szeres A-válogatott (1954–1961), 1-szeres B-válogatott (1957), 4-szeres egyéb válogatott (1953–1961), 7-szeres Budapest válogatott (1956–1961), sokszoros utánpótlás és ifjúsági válogatott
» 303 bajnoki mérkőzés, 13 gól (1948–1963)

Kotász Öcsi még vasvári gyerekként. A jobb oldali képen bátyjával Szentkúton, a híres búcsújáróhelyen sétálnak

A Kotász-szülők a két gyerekkel, Antallal (balról) és Jánossal

szintén Jánosnak hívtak, Borosjenőn született, Zaránd vármegyében. Megpróbáltam kibogozni a családfát, Nagyenyeden kutattam, ahonnan Bukarestbe küldtek. Székely feleségem segített, aki beszélte az oláh nyelvet, így könnyebb dolgom volt. De Bukarestben elküldtek minket melegebb éghajlatra, menjünk a magyarságunkkal és a családfánkkal a fenébe!

– *Bezárult a kör.*

– Igen. Nagypapám egyszer sírt életében, amikor Észak-Erdélyt visszacsatolták, Borosjenő, az ő szülővárosa pedig nem tért vissza. Egyébként nagypapám a II. bécsi döntés után, mint a güzü ment a szatmári és máramarosi vidékre dolgozni.

– *Egyedül vagy a család is követte?*

– Vitte a két gyereket is, akik még kicsik voltak. Édesapám, aki a tradíciókat ápolva szintén a János nevet kapta, 1926-ban született. Antal öccse három évvel később.

– *Antalnak később Vasvárral volt valamilyen kapcsolata?*

– Tudtommal nem. A családnak még évekig egy szalon, Toncsi bácsi révén volt vasvári „hírforrása”, de amikor ő meghalt, gyerekei pedig Ajkára költöztek, akkor végleg megszűnt a kapcsolat. Az előkerült családi fényképek mindmind azt bizonyítják, hogy szép és felhőtlen gyerekkoruk volt apámmal. Tény, hogy életük első éveit Vasváron töltötték, de a család később ezer szállal már Kőbányához kötődött.

– *Kőbányához, ahol elkezdett futballozni.*

– Igen. A KTK-ban, a Kőbányai Testgyakorlók Klubjában, amely helyén most a Richter Gedeon óriásvállalat áll, a Gyömrői úton. Én meg tudnám még mutatni, hogy hol volt az a terület. Fociztunk az Alkér utcában, ahol akkora telek volt, mint egy futballpálya. Teleültetve körbe-körbe és középen is akácfákkal, amit aztán a későbbi gazdája csak tiszta gonoszságból kivágott. Mi sokat fociztunk az udvaron. Öcsi már neves játékos volt, de ha jött, akkor az én gumilabdámmal passzolgattunk, focizgattunk. Letettünk két-két követ kapunak, és ott játszottunk, mint a grunden. Őt egyébként a grundról hívták be a KTK-ba. Úgy került be, hogy a mellé lőtt labdákat fölvették, gyorsan dekáztak vele párat, és akkor vissza kellett adni, mert nem volt sok labda.

Öcsi, az ifjú focipalánta

Sokszor szó szerint rongylabdával dekáztak. Én még láttam Öcsit rongylabdával dekázni húszat, harmincat vagy még többet. Azt kérdezte, miért, mi van ebben nehéz?

A vagány kőbányai fiú a KTK-ban nem járta végig a „számárlétrát”, hanem rögtön a kölyökcapatból a felnőttek közé került, ahol balösszekötőt játszott. Egyedül ő számított „pengés” játékosnak, játékosársai magas, kemény, erőteljes legények voltak, akikkel az edző, Pintér Ferenc sem technikás futballt játszatott. Öcsit is így küldte fel a pályára: „Ha nem játszol jól és keményen, akkor máris veheted a cipődet és felakaszthatod az első kapufára.” Persze ő nem játszott keményen, mindent ésszel, technikával és gyorsasággal oldott meg. Felfigyeltek tehetségére és 1947 januárjában meghívták a budapesti ifjúsági válogatottba, olyan társak közé, mint a ferencvárosi Ombódi, Dékány, Kertész és Kocsis Sándor vagy az akkor még budafoki kapus, Garamvölgyi.

Kényszerből vándorúton

1948 nyarán az MTK szerette volna leigazolni, de „felülről” mégis a Vasasba irányították. Szabó Pál, a Vasas edzője szerint: „A fiatal Kotász-gyerek nagyon tehetséges játékos, komoly munkába fogom őt is.” Augusztus 29-én, két nappal a 19. születésnapja előtt, hazai pályán, ami akkor Kispestet jelentette, mutatkozott be új csapatában és az NB I-ben. Bár olyan remek csatártársai voltak,

Vasas-fiúk a budaörsi repülőtéren. Középen, csikos ingben Kotász Antal, balról, kalapban Lóránt Gyula

Az ifjúsági válogatottban, elől a labdával Kotász Antal.

Az álló sor bal szélén Tóth II József.

Magyarország–Lengyelország 6:2., 1949. július 10., Debrecen

mint Kántor, Kubala, Szilágyi és Tóth III, a védelem tengelyében az a Lóránt Gyula irányított, akivel később többször is keresztezték útjukat, mégis 2:1-re a Tatabánya győzött. Azonban ő bennragadt a csapatban, de négy mérkőzés után edzőcsere történt, a Vasasnál ikonként tisztelt, ex-szövetségi kapitány, Gallowich Tibor lett az új főnök. Nála csupán egy alkalommal kapott szerepet a Szegedi AK ellen, igaz, akkor megszerezte első élvonalbeli gólját is. (A másikat Lóránt lőtte, aki szintén először volt eredményes piros-kék színekben.) A szezon végén és a következő évben már stabil helyet harcolt ki magának, de ekkor már igazi posztján, a fedezetsor bal oldalán szerepelt. Olyan jól ment neki a játék, hogy 1950. február derekán először kapott meghívót a válogatottba Sebes Gusztáv szövetségi kapitánytól. Sajnos megsérült, így nem kapott lehetőséget. Akkor még ő sem gondolta, hogy több mint négy évet kell várnia a következő meghívásra.

1950 végén behívták katonának, ami klubváltást is jelentett. Az esztergályos-villanyszerelőből lett altábornagy, Nógrádi Sándor parancsára a Szegedi Honvédhoz vezényelték. Nógrádi volt akkor Farkas Mihály honvédelmi miniszter helyettese. A frissen NB I-be jutott Tisza-parti együttest központilag nagyon megerősítették. Itt játszott többek között a kapus Palotai János, az olimpiai bajnok és később FIFA-bíró, Palotai Károly bátyja, a később csepeli Mednyánszky Rudolf, aztán Sipos István – Sipos Ferenc, a „Tüdő” fivére –,

aki szintén egy alkalommal válogatott lehetett. Az évekkel korábban létrehozott és felfuttatott együttes az első osztály középmezőnyéhez tartozott. Kotász főleg balösszekötőt játszott, de ha kellett, akkor nem volt tőle idegen a középhátvéd és középcsatár poszt sem. Szépen búcsúzott a Honvéd csapattól, az Üllői úton győzték le a Kinizsit. Játéka mély nyomot hagyott a szurkolókban, még ma is az egyik legjobb „szegedi” labdarúgóként emlegetik. Természetesen csak Sándor Csikar mögött. Mindenestre a katonaság miatti, végül sikeresnek mondható kitérő után jó esélyei voltak, hogy valamelyik nagy budapesti klubba igazoljon.

Minden a terv szerint alakult, hiszen 1953 januárjában a bajnokság ezüstérmese, még a Vasasnál is erősebb Bp. Bástya szerezte őt meg. Fél évig szerepelt itt, azonban nem tudott gyökeret verni az év végén a bajnokság élén végző együttesben. Bajnokin nem jutott szóhoz, de előkészületi és Magyar Kupa (MNK) találkozókra igen, miközben a tartalékcsoport erősítésének számított. A Kinizsi Dohánygyár és a Bp. Haladás elleni kupamérkőzésen így állt fel a Bástya csatársora: Sándor, Hidegkuti, Palotás, Kotász, Molnár. Ez utóbbi meccset követő értékelés szerint „Kotász későbbben kezdte meg az edzéseket, azonkívül nem tudott még beilleszkedni a támadósor játékába. Ez nem is megy máról holnapra.” Közben a Bástya II az ő két góljával verte a Kinizsi II-t, aztán május 23-án góllal búcsúzott a kék-fehérek tartalékcsoportjától.

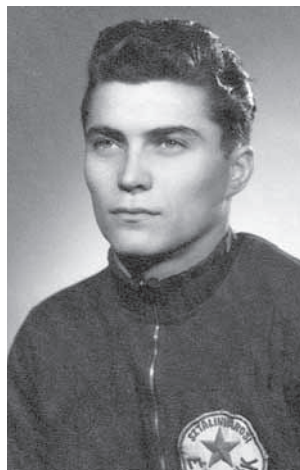
Érdekes, hogy Bukovi Márton a Bástya edzőjeként még nem játszatta, de évekkel később szövetségi kapitányként mind a nyolc válogatott találkozáján Kotász biztos pont volt csapatában. Az ÁVH kirakatklubjánál éppen átalakulás volt, ekkor kerültek vissza a Belügyminisztériumhoz, ami újra névváltozással is járt. A bajnokság második felében már Bp. Vörös Lobogó néven szerepeltek. Kotász Öcsinek egy kétszobás, berendezett lakást ígértek, de a változások miatt nem lett belőle semmi.

1953 nyarán a Ferencváros, azaz a Bp. Kinizsi hívta, és nagy örömmel ment is. Már tíz napja Gödön készült Fenyvesiékkel, amikor ismét nem várt fordulatot vett a pályafutása. Évekkel később így mesélte el a történeteket: „Az első bajnoki meccs előtt, a Vasas ellen, már indultunk bemelegíteni, amikor Sebes Gusztáv belépett az öltözőbe, és se szó, se beszéd összetépte az igazolási papírt. Ott álltam focifelszerelésben, leforrázva. Csak annyit mondott: hétfőn menjek fel hozzá a sportthivatalba. Ott aztán kurtán-furcsán közölte, hogy pártérdekből a Sztálinvárosba kell igazolnom.” A történet valóságát dr. Fenyvesi Máté is megerősítette, akivel Kotász a Kinizsi balszárnyát alkotta volna.

„Itt érdekes módon nem éreztem magamat rosszul, mert jó kis csapat jött össze. Hazai pályán még a menő fővárosi klubokat is megizzasztottuk. Itt volt az edzőnk, Orczivalvy Pista bácsi, akit nagyon kedveltem. Szellemes, közvetlen modorával hamar szót értett a döntő többségében Pestről érkezett va-

gányokkal” – zárta visszaemlékezését Kotász Antal. A sors fintora, hogy éppen a Kinizsi ellen mutatkozott be – 1:0-s győzelemmel – a Sztálin Vasmű Építők csapatában, egy csepeli Béke Kupa-mérkőzésen, melyet 18 ezer néző látott. A mérkőzés kezdetén „Fenyvesi tör kapura, azonban Kotász nagyszerű keresztezéssel kivágja előle a labdát”. Ki gondolta volna még néhány héttel korábban?

A bajnoki premierjére is Csepelen került sor, meglepetésre 4:2-re legyőzték a Csepeli Vasast. „A fedezetek közül Kotász egyenletes, jó teljesítményt nyújtott.” Szükségük is volt a 2 pontra, mert a bajnokság félidejében kieső helyen álltak. Első szocialista városunk a csúcsberuházásának számító Sztálinvárosi Vasmű mellé NB I-es csapatot is kapott. Játékosok tömegét irányították át a mesterségesen felfuttatott klubhoz. A Kotásszal és a Vasas-kapus Bakó Bélával még megerősített csapat első évében bent is maradt az első osztályban, de a második évben sereghajtóként kiesett. Ebben a szezonban már háttérbe szorult a sportpolitika, az együttes sztárjai is távozni akartak, de ehhez ki kellett esni, hogy elengedjék őket. A kiesés ellenére Kotász Antal – sorozatos kiváló játéknak köszönhetően – első sztálinvárosi (dunaújvárosi) játékosként bekerült a válogatottba.

*Az első sztálinvárosi
válogatott labdarúgó*

Debütálás címeres mezben és a „nagy” Honvédben

1954 augusztusában, Budapesten rendezték a Nyári Főiskolai Világbajnokságot. A futballtornán a legjobbak mögötti utánpótlás képviselte hazánkat, akiknek Skócia, Egyiptom és Uruguay legyőzése nem okozott gondot. A Népstadionban rendezett fináléban, Románia ellen 75 ezer néző biztatta csapatunkat, azonban a magyar fiúk 1:0-ra alulmaradtak. Pedig nagyon jó nevekből állt az együttesünk: *Gulyás – Rajna, Kárpáti, Várhidi – Szojka, Kotász – Samus (Machos), Csordás, Mátrai, Kovács F., Fenyvesi.*

A főiskolai vb-t követően, szeptemberben, A-válogatottunk is megmérkőzött a Népstadionban Romániával, először találkoztak a hazai közönséggel a világbajnokságon ezüstérmet szerzett labdarúgóink. Két újoncot avatott Sebes Gusztáv, az egyik Kotász Antal volt, a másik a mérkőzést követő napon 21. születésnapját ünneplő Fenyvesi Máté. A berni csalódás ellenére 93 ezer néző látogatott ki a Népstadionba, és nem is távoztak csalódottan. Romániát 5:1-re

Első válogatott mérkőzésén Románia ellen. Balról Kocsis, Tóth II, Fenyvesi, Bozsik, Kotász, Buzánszky, Lantos, Hidegkuti, Lóránt, Grosics, Puskás

legyőzni mindenkor dicséretes teljesítmény, nagy a presztízse ezeknek a találkozóknak. Öcsi az első félidőben még néha bizonytalankodott, de a második félidőben már jól illeszkedett be a csapatba. Az ősz folyamán a vb-t is megjárt salgótarjáni Szojkával felváltva játszottak balfedezetet, de a legmaradandóbb játékát mégis akkor nyújtotta, amikor éppen Szojkával párban alkották a fedezetsort Ausztria ellen. Válogatottunk újra hengerelt, a 4:1 arányú győzelemmel végződött mérkőzésen a fedezetsor volt a legjobb csapatrészünk. „Kotász befutott” címmel a másnapi Népsport felsőfokon írt kitűnő teljesítményéről. A védekezés mellett a támadásépítésben is jeleskedett.

Ennek ellenére egy évet kellett várnia a következő, negyedik válogatottságára. 1955. november 27-én, Olaszország ellen tért vissza, sikerrel. „Kotász végig egyenletesen, a csapat érdekeinek megfelelően, hasznosan játszott. A háttvédektől kapott vagy a saját maga által megszerzett labdákat rendszerint pontosan és időben továbbította.” Azonban Sebesnél nem tudott állandó csapattagságot kiharcolni.

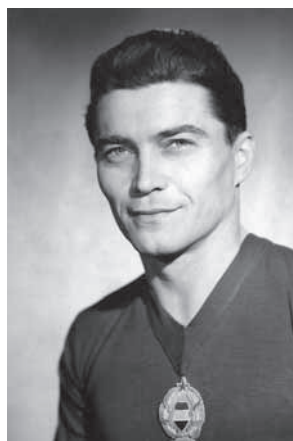
Visszaesésében klubváltásának is szerepe volt, ekkor igazolt a Bp. Honvédhez. Egy kiesett csapatból egy világklasszisokkal teletűzdelt, igazi sztár-csaphoz. A fáma szerint maga Puskás Ferenc javaslatára esett a Honvéd vezetőinek választása Kotászra, a salgótarjáni Szojka helyett, mondván, hogy elég egy Bozsik a csapatban, a gyors, jó szerelőkészségű, de a támadásokat is kiválóan segítő sztálinvárosi labdarúgó játéka jobban beillik a kispestiek já-

*Visszatérés a válogatottba Olaszország ellen (1955. november 27.).
Balról Czibor, Bozsik, Kotász és Faragó*

térendszerébe. Bár rögtön befogadták, de idő kellett, hogy összecsiszolódjon Bozsik Józseffel, akivel a válogatottban és a Honvédban is remek fedezetpárt alkotott. Az 1955-ös év végén megszerzett bajnoki cím minden nehézségért kárpótolta, az aranyéremhez az ő feljavuló játéka is kellett. A Közép-európai Kupában viszont nagy csalódás érte a kispestieket, a hazai 5:2-es győzelem után, idegenben – összes sztárjátékosuk asszisztálása mellett – 5:1 arányban vereséget szenvedtek az elődöntőben a Bp. Vörös Lobogótól.

A szövetségi kapitányi poszton történt cserre, Sebes Gusztáv helyett Bukovi Márton vette át legjobbjaink irányítását, pozitív változást hozott pályafutásában. Bukovi bízott benne, igaz, taktikai okokból a balhátvéd posztjára állította, ahol azon a néhány meccsen szintén brillírozott. A Szovjetunió elleni találkozón a szélvészgyors jobbszélsőt, Tatusint kellett kikapcsolnia a játékból. Teljesítménye minden várakozást felülmúlt, a szünetben lecserélték a szovjet támadót. Czibor gólja magyar győzelmet ért. Őcsi később legnagyobb meccsélményét is elmesélte: „Akadt a mérkőzésen egy nagyon meleg

Válogatott mezben

pillanat: az ötösön belül nálam volt a labda, de nem mertem kirúgni, mert egy csomó orosz volt körülöttem. Félttem, valamelyikről még bepattan a kapunkba. Az egyik lába között gurítottam el a labdát, majd utána csináltam még egy cselet. Mesélik, szegény Marci bácsit az ájulás kerülgette, öt percig meg sem tudott szólalni.” Ez az eset tipikus „kotászi” jellemző a kiváló fedezetre.

Kotász Öcsi tevékeny részese volt a „nagy őszi menetelésnek”, a Bukovi-fiúk idegenben diadalmaskodtak Belgrádban, Moszkvában, Párizsban és Bécsben. Újra megnőtt válogatottunk ázsioja. 1956. október 14-én, a bécsi Práter-stadion 65 ezer nézője történelmi eseménynek lehetett szemtanúja: utoljára láthatta varázsolni az Aranycsapatként emlegetett válogatottunkat. Az októberi forradalom és szabadságharc leverése elsöpörte az Aranycsapatot is.

Dél-Amerika meghódítása

A hősiez harcokat követően, egy labilis politikai helyzetben a magyar bajnok Bp. Honvéd a Bajnokcsapatok Európa Kupája (BEK) második fordulójában (az elsőben erőnyerő volt) Bilbaóba utazott, ahol november 22-én lépett pályára és 3:2 arányú vereséget szenvedett. A visszavágóra Brüsszelben került sor, mivel Budapesten még nem állt helyre a rend. De előtte még több mérkőzésen pályára lépett a Honvéd, ugyanis nem tértek haza a december 21-én megrendezésre kerülő meccs előtt. Többek között november 29-én, Madridban egy Real/Atlético vegyes csapat ellen játszottak 5:5-ös döntetlent a Bernabéu-stadionban. Kotász Antal 3:1-es madridi vezetésnél élete gólját szerezte, amikor 20 méterről, egy jobb felsősarkos bombagóllal szépített. Összesen húsz mérkőzésen öregbítették a magyar futball hírnevét Európa különböző városaiban, legyőzték például az FC Barcelonát, az AC Milant és az Internazionalét. A Bilbao elleni visszavágón a Honvéd az alábbi csapattal próbálta meg kiharcolni a továbbjutást: *Faragó – Rákóczi, Bányai, Dudás – Bozsik, Kotász – Budai II, Kocsis, Machos, Puskás, Czibor*. Faragó sérülése miatt 15 percig Czibor védett, ez idő alatt két gólt kapott, a döntetlen azt jelentette, hogy a Honvéd búcsúzott a BEK-től. Ez volt a Honvéd aranycsapatának utolsó díjmérkőzése.

A későbbi időszakban több játékos hazatért, más csapatokból erősítették meg a tervezett dél-amerikai túrára a csapatot, így pl. Grosics, Sándor, Szusza, Lantos, Szolnok is csatlakozott a Honvédhez. A dél-amerikai portya lehetőségével már három éve hitegették a társaságot, éppen ezért a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) tiltása ellenére mégis útra keltek Brazíliába, azaz illegális lett a túra. 1957. január 19-én játszották első mérkőzésüket, közel 50°C-os melegben 6:4-re kikaptak a Flamengótól. A Maracanã 113 629 nézője és a brazil elnök a díszpáholyban figyelte a világhírű magyar labdarúgók produkcióját,

Kivonulás a Bernabéu-stadion gyepszőnyegére. Elöl (jobbról) Puskás, Faragó és Kotász. Ezen a mérkőzésen szerezte élete gólját

akik, valljuk be őszintén, csalódást okoztak. Kotász Antal később így nyilatkozott erről: „Elhatároztuk, hogy a francia Riviérán készülünk fel a brazilok ellen. Az első nap még nyolcan jelentünk meg Kalmár Jenő bácsi reggeli edzésén, másnap négyen, a harmadik nap ketten. A kaszinózás után nem volt könnyű felkelni, így képzelheti, milyen erőállapotban léptünk pályára Brazíliában.”

A további mérkőzések már nagy sikereket, parádés győzelmeket is hoztak, de akadtak azért még vereségek is. A második mérkőzésen a Botafogo volt az ellenfél, Kocsis Sándor vezérletével és három góljával (a negyediket Puskás szerezte) 4:2-re nyert a Honvéd. Tudni kell, hogy Brazília akkor a világ futballjának nagyhatalma volt, a következő két világbajnokságot megnyerték, klubcsapataik is remekeltek. Olyan játékosok szerepeltek ellenfeleinknél, mint pl. Garrincha, Didi, Evaristo, Nilton Santos. A túracapat legjobb teljesítményét a Flamengo elleni visszavágón nyújtotta, São Paulóban szintén 6:4 lett a végeredmény, de most ide. 6:1-re is vezettek Puskásék (aki négy góllal vette ki részét a sikerből), azonban a nagy hőség miatt a meccs végére elfáradtak. A túra két utolsó mérkőzését a Flamengo ellen, a venezuelai Caracasban vívta a vegyes magyar csapat. Az első találkozón megjelent Susana Duijm kisasszony is, aki akkor éppen az aktuális világszépe volt. A változatos eredmények ellenére a magyar csapat nagy sikert aratott a fekete túrán, a dél-amerikai szurko-

A Dél-Amerikában portyázó Honvéd csapata.

Állnak, balról: Sándor, Kocsis, Budai II, Puskás, Czibor.

Középen: Bozsik, Bányai, Kotász. Elöl: Dudás, Faragó, Lantos

lók kíváncsiak voltak az európai futball elsőszámú labdaművészeire, a „mágikus magyarokra.” Jó leírni, hogy abban az időben Magyarországot Brazíliával azonos szinten emlegették futballberkekben.

Az illegális túrával kapcsolatban Kotász Jánosnak is vannak emlékei.

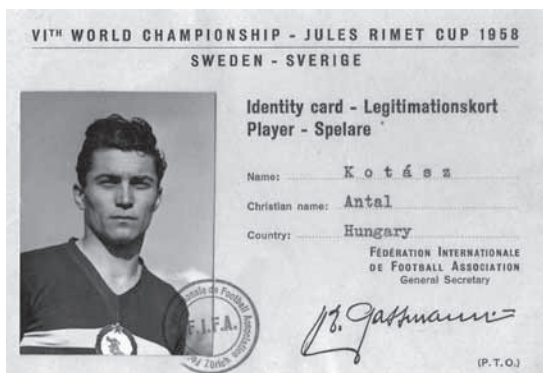
„Öcsi el sem akart menni Dél-Amerikába. Ő mindig különleges egyéniség volt, mondhatnám, ilyen bikkfaféjű székely leszármazott, mert neki mindig benne volt valami az agyában. Azt mondta, ő nem fog repülni, nem hagyja, hogy neki injekciókat adjanak védőoltásként. Emlékszem, érdekes módon ez megmaradt bennem, jött az orvos hajnalban, kocsival. Nagyanyám odament, Öcsi még aludt, fölhajtotta a takarót a derekán, az orvos meg beadta az injekciót. Persze Öcsi fölébredt, mondták neki, hogy most már be vagy oltva, utazhatsz. Nagyanyámtól tudom, hogy Öcsiék átmentek Venezuelába, Caracasból küldött képeslapokat is. Egyszer telefonált, nagyanyám meg volt ijedve, nagyapámmal beszéltek. Úgy zajlott a beszélgetés, hogy „Mit csináljak, fater? Itt extra fizetést ajánlanak. Mi legyen: hazamenjek vagy maradjak? Nagyapám azt mondta neki: „Fiam, a világ másik végén vagy, felnőtt emberként látod ott a környezetet. Te

dönts el, hogy mit akarsz. Egyet ne felejs el soha, hogy magyarnak születél.” Két héten belül Öcsi hazaérkezett. Mi egy ilyen konzervatív család vagyunk. Egyébként leveleiben mindenről beszámolt, írta mindig, hogy hol játszottak, Rióban, São Paulóban vagy máshol. Megverték őket cipővel meg szódásüveggel, amikor a Botafogót elgyepálták, nem tudták elviselni a vereséget a brazilok. Ő nem is tervezte, hogy kint marad, nagyanyánkat a rajongásig szerették apám-mal, őt a világért sem hagyta volna itthon.”

Maga Öcsi is az édesanyjára hivatkozott, hogy hazajött, bár Kubala László szerette volna a Barcelonában látni, ötvenezer dolláros ajánlatot utasított vissza. A márciusban hazatért Kotász Antal társaival négyhónapos eltiltást kapott, de a május 1-jén meghirdetett amnesztia után már pályára léphetett a klubcsapatában, sőt június 12-én, a Norvégia elleni vesztes vb-selejtezőn is ott volt Oslóban, az Uddevål-stadionban.

A válogatott erőssége

Az oslói csorbát a válogatottunk a bolgárok ellen 4:1-es sikerrel köszörülte ki. Ez volt Bukovi Márton búcsúja a nemzeti tizenegytől. A sorsdöntő mérkőzésen jó teljesítményt nyújtott, jól helyezkedett, gyors és nyugodt volt. Néha túlságosan is, ami hajmeresztő könnyelműsködésben nyilvánult meg. A következő válogatott találkozókön közreműködő Baróti–Lakat dr.–Sós triumvirátusnál labdába sem rúgott, de 1958 tavaszán a már egyedül szövetségi kapitánynak kinevezett Baróti Lajos újra elővette és nevezte a svédországi világbajnokságra készülő keretébe. Bár kezdetben ő is a Vasas játékosát, Berendyt favorizálta, azonban a világbajnokság harmadik mérkőzésén, Mexikó ellen ismét Kotászé lett a balfedezet posztja. Meghálálta a bizalmat, oroszlánrésze volt a 4:0-s győzelemben. „Kotász nagyszerűen játszott ezen a mérkőzésen. Ügyesen helyezkedett és szerelt, gyorsan felvitte a labdát és legtöbb esetben a legjobb helyzetben lévő társának adta.” Jött a mindent eldöntő Wales elleni második mérkőzés. Sajnos az előző vb-n ezüstérmes válogatottunk elbukott ezen a

Azonosítókártyája az 1958. évi világbajnokságon

találkozózn, nem sikerült kiharcolni a továbbjutást. Öcsi – többi csapattársához hasonlóan – mérsékelt teljesítményt nyújtott. „Kotász valamivel jobb volt Bozsiknál, de meg sem közelítette azt a játékot, amit vasárnap a mexikóiak ellen nyújtott.”

Hogy mi volt az oka a korai búcsúnak? Erről Kotász Antal így vélekedett: „Szerintem a felkészülésben volt a hiba. Túl fáradt volt a csapat a mérkőzéseken. Akkor vezettek be olyan erős erőnléti edzéseket, amelyekhez a játékosok nem szoktak, a szervezetük nem tudott átállni erre.”

1958 év végén még senki nem gondolta volna, hogy a vb-n idő előtt kiesett válogatottunk a következő évben sikert sikerre fog halmozni. Már 1958 utolsó válogatott találkozóján remekelt a csapat és Kotász Öcsi is Belgium ellen (3:1), aztán 1959 tavaszán Jugoszlávia, az NDK és a vb-ezüstérmes Svédország válogatottját is legyőzte a magyar együttes. A játék is minden igényt kielégített. Öcsi remekelt az NDK elleni, Göröcs János góljával idegenben megnyert meccsen. „Kotász a mezőny legjobbjának bizonyult. Nagy területen harcolt, rendkívül friss, mozgékony volt, általában pontosak voltak a leadásai, s többnyire a legjobb helyzetben álló társához továbbította a labdát. Karmestere volt a magyar csapatnak.” A svédek ellen is higgadtan, hasznosan játszott. Ez a mér-

közés még arról nevezetes, hogy ekkor szerepelt először a magyar válogatottban Albert Flórián. Szeptemberben becsúszott egy egygólos vereség Szovjetunió ellen a Népstadionban, Kotász a vereség ellenére nem vallott szégyent. Ezen a meccsen állt össze a Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Fenyvesi legendás ötösfogatunk. Az ősz további négy válogatott találkozóján Öcsi továbbra is remekelt, különösen az NSZK ellen, amikor is élete legjobb játékát nyújtotta a válogatottban. A Népstadionban 90 000 néző volt szemtanúja a magyar csapat pazar játékának. Íme, akik 4:3-ra legyőzték az NSZK-t: Grosics – Mátrai, Sipos, Sárosi – Bundzsák, Kotász – Sándor, Göröcs (Bozsik), Albert, Tichy, Szimcsák.

Vidám hangulatban Grosics Gyulával

*Az NSZK ellen, élete mérkőzésén a válogatottban.
Balról: Szimcsák, Albert, Bundzsák, Göröcs, Sándor, Sárosi, Sipos,
Mátrai, Kotász, Tichy, Grosics*

Góljainkat Tichy (2), Albert és Sándor szerezték. A mérkőzés legszebb gólja Albert nevéhez fűződik, aki három védőt is kicselezve lőtt a kapuba. Kotász Antalról felsőfokon írt a Népsport: „Kotász nemcsak a magyar csapat, hanem a mezőny legjobb embere volt. A szurkolók sokszor megtapsolták pompás szereléseit, kitűnő cseleit és leadásait. Nehéz helyzetekben is ügyesen szerezte meg a labdát, és többször előre is tört.”

A Népstadionban nyolcszor került a labda a svájci kapuba, Kotász ismét hasznosan, megbízhatóan és pontosan játszott. Az év utolsó összecsapására Firenzében került sor, az 1:1-es döntetlen igazságosnak mondható, az egyetlen magyar gól Öcsi hathatós közreműködésével esett. 1959 év végén bekövetkezett az, amire szinte senki nem számított. A France Football által felkért újságírók szavazatai alapján a magyar válogatott lett az év legjobb nemzeti válogatottja, megelőzve a francia, a spanyol és a svéd nemzeti tizenegyet. Ennek a rangelső válogatottnak egyik kimagaslóan legjobb labdarúgója Kotász Antal volt. Most érett be igazán a játéka, pályafutása zenitjéhez érkezett. Zseniális karmestere volt a válogatottunknak, szenzációsan szerelt, remekül tört előre, mértani pontosságú átadásokkal küldte támadásba társait. Kivételes technikája, ördögös cselei és bohémsága révén a közönség kedvencévé vált. Fedezettársával, Bundzsák Dezsővel ízelítőt adtak a szellemes, ötletes és korszerű középpályás játékból. 1960 májusában újra sikerült legyőznünk a Népstadionban

Albert Flórián két góljával Angliát, a futball tanítómestereit. Mindkét gólpasszt Kotász Antal adta a magyar futball későbbi császárának. Hogy Öcsi mekkora sztár volt akkoriban, arra példaként Hegyi Iván sportújságíró idézem: „Egyszer Albert Flóriánnak felvettem, micsoda nagy embernek érezhette magát 1960-ban, amikor kettőt bevágott az angoloknak, mire csodálkozva rám nézett: »Viccelsz? Örültem, hogy Kotász Öcsi mellett ülhettem az öltözőben.«”

1961-ben már a chilei világbajnokságra figyelt a labdarúgó társadalom. A februári egyiptomi túrán hangolt a társaság a vb-selejtezőkre. Sikeresen, mert – bár nem látványos játékkal –, de legyőztük az NDK válogatottját, majd következett a rotterdami találkozó Hollandia ellen. Ezen a mérkőzésen Öcsi újfent brillírozott. „Kotász volt a mezőny kimagaslóan legjobb játékosa. Határtalan lelkesedéssel harcolt, pompásan szerelt, jól vitte fel a labdákat, villámgyorsan tört előre. A mérkőzés első gólja nagyrészt az ő érdeme. Rengeteget mozgott, az utolsó percig fáradhatatlanul játszott.” Fiaink teljesítményét még a holland publikum is megtapsolta, amikor a 3:0-s győzelem után levonultak a pályáról. A következő vb-selejtezőn, Berlinben válogatottunk mérsékelt játékkal is biztosan győzte le a keletnémet együttest, ezzel kiharcolta részvételi jogát a chilei

*A Rotterdamban győztes magyar válogatott.
Balról: Göröcs, Kuharszki, Fenyvesi, Solymosi, Dalnoki, Sándor,
Sipos, Mátrai, Tichy, Kotász, Grosics*

világbajnokságra. Így már nem volt tétje a Hollandia elleni hazai találkozónak. Ezt a közönség is érezte, „csak” 30 000 szurkoló látogatott ki a Népstadionba. Durva védelmi hibák után nagyon meg kellett küzdenie válogatottunknak a döntetlenért is. Ez a 3:3-as döntetlent hozó találkozó jelentette Kotász Antal számára a búcsút is a válogatottól. Mi volt az oka, hogy így alakult? Tény, hogy nem tudta megismételni rotterdami pazar játékát, sőt könnyelműen játszott, társaihoz hasonlóan adós maradt a jó játékkal. Baróti Lajos nem vitte el a decemberi dél-amerikai túrára, melyen különösen megalázó volt 5:1 arányú vereségünk a következő vb házigazdájától.

A koreográfia előre borítékolható volt, Baróti újra számításba akarta venni a válogatottnál. Hogy miért nem jutott ki második vb-jére, azt maga Kotász Öcsi hosszú évekkel később így mesélte el: „Baróti behívott az MLSZ-be és közölte velem, hogy tekintsem magam újra kerettagnak. Aztán másnap az újságokban megjelent, hogy kik azok, akik készülhetnek a chilei világbajnokságra. Az én nevem meglepő módon kimaradt. A Barótival történt beszélgetés után lementem a szövetség alatti Rozmaring presszóba. Ott az asztaltársaságnak elmondtam, hogy mi történt, de azt is hozzátettem. »Hiába hívnak vissza, úgy sem mennék ki a vb-re«. Világ életemben egyenes, mondhatni makacs típus voltam. Nem kedveltem, ha bárki kedve szerint nyitogatja vagy csukogatja előttem az ajtót. Baróti Lajos egyébként úgy tudta meg az egészet, hogy a Rozmaringban ott ült egy susogó, aki rögtön felrohant a szövetségi kapitányhoz az MLSZ-be, s elmesélte, hogy a Kotász mi mindent dumál össze...”

Így ért véget Kotász Antal válogatott pályafutása.

Göröcs János. 62-szer szerepelt a magyar válogatottban. Olimpiai bronzérmes, világbajnoki ötödik helyezett. Ötszörös bajnok az Újpesti Dózsával. Az Aranycsapat utáni időszak egyik legfényesebb csillaga, aki zseniális művésze volt kedvenc sportágának.

– 1958 és 1961 között játéktársra volt a válogatottban Kotász Antalnak. Milyen közös emlékeket tud felidézni?

– Most hirtelen az jut eszembe, amikor 1961-ben, Egyiptomban játszottunk, nyertünk 2:0-ra, én még csak néhány éve voltam válogatott. Busszal városnézésre indultunk, megnézni a piramisokat. Antival és Sándor Csikarral, a két rutinos öreggel hátul kártyáztunk, közben megérkeztünk a piramisokhoz. Gyerünk leszállni, és nézzük meg a múmiákat, jött az ukáz fentről. Szól Baróti Lajos bácsi: „János, maga

mit csinál? Mondom, játszanom kell, mert nem enged el a Csikar meg az Anti. „Mi az, hogy nem?” Nem engednek el, ketten nem tudnak játszani. Azt mondja Lajos bácsi: „De korán beállt a sorba, János!”

– *Úgy hírlík, hogy Kotász Antal a kártya mellett a vásárlásokban is specialistának számított.*

– Az egyiptomi mérkőzés után megérkezünk a szállodába éjjel ket-tőkor. Nepperek jöttek és árulták a szőnyeget. Kuharszki és Botár doktor rögtön vettek egy-egy szőnyeget 15 fontért. Másnap felkelünk, reggelinél odamegy Kuharszki Botár doktorhoz: „Doktor bácsi, ha én ezt a szőnyeget nem veszem meg, nem tudtam volna aludni!” Azt mondja Botár: „Én meg azért nem aludtam fiam, mert megvettem.” Ugyanezt a szőnyeget Kotász Öcsi másnap a bazárban 1 fontra lealkudta.

– *Gondolom, a pályán is voltak közös élményeik. Mi-lyen futballista volt Kotász Antal?*

– Rendkívül jól helyezkedett és olyan gyors volt, mint a villám. Technikailag mindent tudott a labdával, nagyszerű kombinatív érzéke volt. Jó volt vele játszani, nem szidott senkit. Pályán kívül is nagyon rendes ember volt, bár őszintén megmondom, nem jártunk össze. Ő ment a honvédosokkal, én az újpestiekkal, de ez nem jelenti azt, hogy az éjszákában nem találkoztunk.

– *Viszonylag kevés gólt szerzett, a válogatottban egyet sem.*

– Nem az volt a feladata. Fedezetet játszott, és a két fedezet közül is inkább neki volt védekező feladata. De rengeteg gólpasszt adott. Amikor 2:0-ra nyertünk az angolok ellen Albert Flóri két góljával, mindkét gólt Anti készítette elő.

Egyiptomban Baróti Lajos és egy teve társaságában

– *A balul sikerült svédországi vb után, 1959-ben válogatottunk az európai rangsor élére került. Valóban ilyen jól ment a játék?*

– Abban az évben nagyon jól játszottunk. A vb ezüstérmes svédeknek három gólt rúgtunk, úgy nyertünk. A jugoszlávokat Belgrádban vertük 4:2-re, a nyugatnémeteket Budapesten 4:3-ra, a svájci reteszt nyolcszor törtük fel, itt Tichy négy gólt szerzett, mind a négy labdát tőlem kapta. Az első és a nyolcadik gólunkat is én lőttem. Az utolsónál senki nem jött gratulálni, füttyülte is a közönség a srácokat. Drezdában is nyertünk az én góloommal 1:0-ra. A bal oldalon futott egy akciónk, én a tizenhatos sarkánál álltam, azt mondta Kotász: „Mi a fenét állsz itt?” Nem mindegy hol állok? „Csinálj, amit akarsz, csak ne állj itt!” Ottmaradtam. Beadták, és én ballal bevágtam a jobb felső sarokba. Na, milyen helyen álltam? Azt mondta: „Kapt be!”

– *A már említett nyugatnémetek ellen Kotász Antal talán élete legjobb játékát nyújtotta a válogatottban. Emlékszik erre a mérkőzésre?*

– Hogyne emlékeznék. Azon a meccsen nem csak Anti, de az egész csapat remekelt. Flóri gólja élményszámba ment. Idetette, odatette, és utána bepasszolta. Szép volt. Engem sokszor lecserélt Lajos bácsi, most is úgy érzem, hogy nem jogosan. Az ember érzi, ha jól játszik, vagy ha nem. A nyugatnémet meccsen is engem cserélt le, mire megfürödtem, már 4:3-ra feljöttek a németek.

– *Ellenfélként is találkoztak bajnoki mérkőzéseken.*

– Többször is. Egy alkalommal a Népstadionban 1:0-ra vezettünk, és összehozott a védelmünk egy olyan gólt, hogy ma is megmosolyogtató. Úgy bepipultam, hogy középkedés után elindultam, Kotászt is lefutottam, ami nem volt kis dolog, és gólt rúgtam. Ez egy emlékezetes eset volt.

– *Kotász Antallal már nem számolt a szövetségi kapitány a chilei világbajnokságon. A Hollandia elleni 3:3-ra végződött rotterdami mérkőzés után kegyvesztett lett. Állítólag a könnyelmű játéka miatt. Valóban könnyelmű volt?*

– Lajos bácsi az mondta, hogy a balfedezetnek védekeznie kell, mint ahogy Zakariás és Berendy tette. A játék szervezése, színezése a jobb fedezet feladata. Anti valóban néha könnyelműen megcsinált még egy-két cselt a saját tizenhatosán belül. Hogy ezért maradt volna ki a vb-keretből, nem tudom. Tény, hogy ő akkor már 33 éves volt. és jöttek a fiatalok, Mészöly Kálmán, Solymosi Pixi és társaik. A szövetségi kapitány őket favorizálta. Utólag már nem lehet megmondani, hogy mi lett volna, ha Anti is játszik a világbajnokságon.

Honvédos sikerek, majd hirtelen búcsú

A dél-amerikai túrát követő eltiltása után visszatért klubcsapatába, a Honvéd-be. Bár hívta a Dózsa is, ahova szívesen át is igazolt volna, azonban hallgatott Bozsik József szavára. „Annyian itthagyták a csapatot, legalább mi maradjunk Kispesten, tartsuk együtt a Honvédet” – kérlette fedezettségét Bozsik. Öcsi Bozsik iránti tiszteletből maradt, Csáki Sándornak, az újpestiek mindenható vezetőjének azonnal jelezte a döntését. Ha lila-fehér szerelést nem is húzott magára, de zöld-fehéret egyszer igen. A Ferencvárosba (akkoriban Kinizsi) történő átigazolása Sebes Gusztáv jóvoltából meghiúsult, de 1956 nyarán a francia Lens ellen kölcsönjátékosként egy alkalommal szerepelt a Fradiban is. Még Czibor Zoltán is pályára lépett volt csapatában, 7:1-re nyert a Fradi, Kotász kiemelkedően játszott.

Az ötvenes évek „nagy” Honvédje jelentősen átalakult. Puskás, Kocsis és Czibor nem tértek vissza a fekete túráról, korábban már kiesett Grosics és Lóránt is, ezt a vérveszteséget nehéz volt kiheverni. A bajnoksapatból utolsó előtti lett. A Honvéd az 1957–1958-as szezonra azonban új edzőt szerződtetett, Sós Károlyt, akivel Öcsi jól kijött. Egy-egy bajnoki ezüst- és bronzérem jelezte, hogy a Honvéddel újra számolni kell, köszönhetően Sós Károly szakértelmének. Ha bajnokságot nem is, de a Közép-európai Kupát sikerült megnyerniük. Nem úgy

Sós Károllyal jól kijöttek egymással

indult a történet. 1959. július 4-én, Bécsben vereséggel rajtoltak a kispestiek a Wiener AC ellen. Győzhettek is volna, de – 1:0-s vezetésüknél – a 83. percben Kotász annyira felbosszantotta játékvezetőt, hogy kiállították. Az történt, hogy egy téves ítélet nyomán Anti elrúgta a labdát, az olasz játékvezető utána küldte. Ő vonakodva utánament, de még messzebbre rúgta. Két kapott gól a végén vereséget eredményezett, azonban a visszavágón 7:0-ra gálázott a tartalékos Honvéd.

Kotász hazárdjátékban verhetetlen

1959-ben a Bp. Honvéd a Közép-európai Kupa elődöntőjében a jugoszláv Partizannal találkozott. A belgrádi 3:3 után a kispesti visszavágó is döntetlenre, 2:2-re végződött. A szabályok szerint sorsolás, azaz pénzfeldobás döntött a továbbjutásról. Seipelt, a bécsi játékvezető magához kérte a pálya közepére a két csapat egy-egy játékosát. Galić, a Partizan húszéves szupertehetsége rögtön odasétált, de Bozsik József, a kispesti kapitány nem volt hajlandó odamenni.

– Én nem megyek – mondta –, engem minden szerencsejátékban üldöz a balszerencse. Én csak veszíthetek. Menjen a Toncsi!

Toncsi, azaz Kotász Antal vállalkozott is a feladatra. A közönség ekkorra már benyomult a pályára, és egész népkoszorú vette körül Seipeltéket. Látni nem sokat lehetett, de a közel állók üdvrivalgása mindent elárult. Nyert a Honvéd. Kotász odament, földobta a pénzt, és el is találta. Öcsi a mellét düllesztve sétált le a pályáról:

– Engem akartak ezek hazárdjátékban lefőzni?

Öcsi akcióban

Ezek után házi döntőre került sor a KK-sorozat zárásaként az MTK ellen. Az első meccs 4:3-as Honvéd győzelmet hozott. A visszavágó volt az első villanyfényes mérkőzés a Népstadionban. A Honvéd elhúzott 2:0-ra, de a kék-fehérek egyenlítettek. A kispesti kupasiker azonban egy pillanatig sem forgott veszélyben. A kupagyőztes csapat a döntő második mérkőzésén a *Faragó – Törőcsik II, Törőcsik I, Dudás – Bozsik, Kotász – Budai II, Kazinczy, Tichy, Gilicz, Szilasi (Csinos)* összeállításban szerepelt.

*Az 1959. évi Közép-európai Kupa győztese, a Bp. Honvéd.
Állnak, balról: Sós Károly edző, Szócs, Bozsik, Faragó, Kotász, Dudás, Solti.
Guggolnak: Budai II, Kazinczy, Tichy, Gilicz, Csinos*

1959. november 15-én a Honvéd–MTK mérkőzésen Harangozó játékevezető Kotászt feleselésért kiállította. Mivel nem először fordult ez vele elő, korábban is voltak kiállításai, szinte mindig szövegelésért, ezúttal az MLSZ példát statuált, öthónapos eltiltással sújtotta. Nem volt jó szériája a civil életben sem, mert 1960 nyarán kirobbant a Gabriella-ügy, melyet a sajtó is felkapott. Kotász Öcsi megrögzött hazardjátékos volt. Nem ivott, sportszerűen készült, de szenvedélyesen kártyázott, az éjszakában is gyakran megfordult. Ezt használta ki egy 18 éves hölgy, a Budapesti Fűszer- és Édesség Nagykereskedelmi Vállalat munkatársa, aki 80 000 Ft-ot sikkasztott. A sajtóban csak R. Gabriellaként emlegetett vádlott azt vallotta, hogy ebből 30 000 Ft-ot Kotász Antalnak, aktuális barátjának adott, hogy a válogatott labdarúgó kártyaadósságait törleszteni tudja. Öcsi mindent tagadott, és a bíróság neki adott igazat, az erről szóló dokumentumot magam is láttam. Azonban az eset nem tett jót a jó hírének, soha nem bocsátotta meg az újságíróknak, hogy meghurcolták a nevét.

*Kotász Öcsi,
a Honvéd „ásza”*

1960-ban az Aranycsapat egykori szövetségi kapitánya, Sebes Gusztáv szaktanácsadóként nagy tervekkel látott munkához a Honvédnál, ugyanakkor Sós Károly helyét Babolcsay György vette át a kispadon. Az eredmények nem jöttek, aminek Kotász szerint az volt az oka, hogy „Sebes sok fiatalot hozott a csapathoz, ezek közül alig vált be valaki, így törvényszerű volt a zuhanás. Nagy érvágás volt Machos elküldése a csapattól, aki azután a Vasas fiatal csatársorát, Matheszt, Kékesit, Farkast, Ihászt bajnoksághoz vezette.”

1962 nyarán a vezetőség megelégedte a sikertelenséget, ismét új edzőt szerződtettek. Lóránt Gyulát, aki a Vasasban, a Honvásban és a válogatottban is csapattársa volt Antinak. Az edzőként is kemény Lórántnál nem volt pardon, megkövetelte a fegyelmet, a csapat erőnléte sokat javult, és ősz végén a bajnokság élén végeztek. A válogatottból már kimaradt Öcsi másodvirágzását élte, folyamatosan átlagon felül teljesített. Lóránt szerint „Megnősült, családos ember, s mint ilyen, nagyon megkomolyodott. Nincs vele probléma. Lelkiismeretes az edzéseken, a nagy megterhelésű gyakorlatokat is szó nélkül végzi, biztatja a fiatalokat, példát mutat nekik.” 1963 áprilisában azonban a Tichy Lajossal történt afférja miatt Lórántnak távoznia kellett a csapattól. Bányai Nándor vette át ideiglenesen a gárdát, amely végül csak az ötödik helyen végzett. Az 1963. évi féldínyes bajnokságban – már Kispéter Mihállyal a kispadon – négy év után ismét dobogós lett a csapat, ezüstérmet nyertek.

*A Honvéd csapatkapitányaként.
Háttal Emsberger játékvezető, jobbról csapattársa, Dudás*

Az utolsó mérkőzésen, Komlón 0:0-t játszottak a Bányásszal. Öcsi élvezte edzője bizalmát, azonban akkor még nem gondolta volna, hogy a komlói mérkőzés lesz utolsó NB I-es fellépése.

1963 végén váratlanul döntés elé állította klubja: kijelentették, hogy a jövőben csak balhátvédként számítanak játékára. Gondolhatnánk, hogy az edzője döntött így, de nem. Sokkal fájdalmasabb volt számára az eset, tudniillik a klub egyik vezetője, egykori fedezettársa, Bozsik József, aki kedvéért 1957-ben a Honvédban maradt, ő hozta ilyen helyzetbe. Kotász Antal így emlékezett az esetre harminc évvel később a Nemzeti Sport hasábjain: „Kijelentette: csak akkor számítanak rám a jövőben, ha balhátvédet játszom. Erre belőlem megint kitört az a fene nagy kőbányai büszkeség és azt válaszoltam: annál jobban szeretem a labdát, hogy csak félóránként egyszer találkozzam vele...” Mivel Bozsik is kitartott az álláspontja mellett és én is, vettem a kalapomat. Mellesleg azóta sem tettem be a lábamat a Honvéd-pályára.”

Játszott ő balhátvédet a válogatottban, nem is akárhogyan, de ez a mostani helyzet más volt. Akkor a Bukovi–Sós páros megkérte – hivatkozva a nemzeti tizenegy érdekére –, hogy vállalja el a balhátvéd szerepkörét, most viszont utasították erre. Konoksága miatt nem lepődtek meg a Honvéd-vezetők, hogy így döntött. Felindultságában ismét a Dózsába akart igazolni, de oda sem engedték el. A Bp. Honvéd elnöksége közleményében – példátlan módon – a labdarúgás befejezésére kérte, aminek ő eleget is tett, így – hasonlóan a válogatottbeli búcsújához – a klubcsapatától is hirtelen távozott. Igaz, már 34 éves volt ez idő tájt, de nem érezte magát még öregnek. Nem ilyen búcsút érdemelt volna.

Kotász Antalt a magyar labdarúgás legnagyobb egyéniségei közé kell sorolnunk. Játékával megreformálta a balfedezet korábban csak védekezésre kárhoztatott szerepkörét. Jól helyezkedett, pompásan szerelt, villámgyors volt, emellett jól cselezett, briliáns technikával rendelkezett és a támadások szövésében is jeleskedett. Igazi sokoldalú játékos volt, védőként, fedezetként és csatárként is megállta a helyét. Fedezetként nagyban hasonlított játéka a nagy elődére, Nagymarosi Mihályéra. Ő is megcsinált még egy trükköt az ötösön belül, hasonlóan bohém volt, mint Kotász Öcsi. Pechjére neki pont a második világháború idejére estek a legjobb labdarúgó évei. 1942-ben volt először válogatott Németország ellen. A németeknél pályára lépett Fritz Walter is, aki később már világbajnokként nyilatkozta: „A legnagyobb játékos, akivel életemben a pályán találkoztam, egy Nagymarosi nevű magyar futballista volt.”

Öcsi hihetetlen eleganciával, virtuóz megoldásokkal nemegyszer ragadtatta tapsra a közönséget. Bár számtalanszor bebizonyította, hogy tud fegyelmezetten, hasznosan és igazi csapatjátékosként is játszani, a könnyelmű és kockázatos megoldások ugyanúgy hozzátartoztak a „kotászi” játéktílushoz.

Családi körben

Kotász Jánost tovább faggatom nagybátyja pályafutásáról.

– *Milyen labdarúgónak látta az unokaöccsét, Öcsit?*

– Amennyire emlékszem a játékára, bármilyen vicces, de minden beképzeltség nélkül mondhatom, hogy Cristiano Ronaldo hasonlít rá játékban és még arberendezésben is. Öcsi roppant gyors volt. Nem futott ő nyolcvan métert, esze ágában sem volt, de azon a tíz méteren, ahol oda kellett érni, úgy járt a lába, mint a géppuska. Ez óriási előnyt jelentett számára, és persze nagyon jól cselezett.

– *Abszolút bal lábas volt?*

– Mondhatjuk. Egyébként ezt örököltem tőle én is. Abszolút egyforma lábunk volt, egyforma derekunk, én örököltem mindig a Honvédos cuccait. Olyan cipőkben játszottam, amiben ő. Kaptam tőle két cipőt, mert én is futballoztam mellesleg a Honvédben, csak nekem messze nem ment úgy, mint neki.

– *Nagy tekintélye lehetett a válogatottban, mikor egy Albert is felnézett rá.*

– Futballistaként ő egy fenomén volt. De Öcsi emberként is rendes volt. Most nem akarom, mondjuk, Puskáshoz hasonlítani, de ő is, ha Peruban összefutott egy magyarral a Machu Picchun, akkor azt mondta: Mi van? Van pénzed? Nesze, itt van 100 dollár. A Puskás is ilyen volt, az Öcsik már csak ilyenek voltak.

– *Azt mondják róla, hogy néha könnyelmű volt a játéka.*

– Igen. Talán az olasz meccs volt, de nem esküdnék meg rá, hogy a saját ötösükön valamelyik védőtársával elkezdtek fejelni. Támadott az ellenfél, leszerelték, aztán oda-vissza fejelgettek, a kapus rohangu, mint pók a falon. Nyolcvan ezer ember örjögött, a végén, amikor már mindenki kész volt, akkor kiemelték a mezőnybe. Egy fontos meccsen meg merték azt tenni, hogy fejelgettek a saját ötösön. Ez azért meredek volt.

– *Kilengés?*

– A rejtékhelyük a Margitszigeten volt, a Honvéd üdulőben. Szigorú elzártág. Puskás és Kocsis is ott voltak, és elcsentek egy csónakot a csónakházból, és áteveztek Lipótvarosba bulizni. Hajnal-

A két Öcsi, Puskás és Kotász jól megértette egymást

Kotász Mária és unokabátyja, János gyermekkorukban

ban visszaeveztek, aludtak egy kicsit. Felkeltek reggel, mintha mi sem történt volna, majd lábtengőztak, hogy kiszellőzzön a fejük. Beültek a buszba, kimentek a stadionba, és parádés játékkal győztek.

Időközben csatlakozott a beszélgetéshez Kotász Öcsi lánya, dr. Kotász Mária is. Őt elsősorban édesapja későbbi éveiről kérdezem, amikor már nem a futball töltötte ki az életét.

– Édesapja hirtelen hagyta abba a futballt. Ön szerint is volt köze annak hozzá, hogy Bozsik József csak balhátvédként számított rá a Honvédben?

– Igen, ennek volt alapja. Ő nem tipikus hátvédalkat volt, szeretett játszani, cselezni. De ezt mi nem éreztük utána soha. Szomszédok voltunk Bozsik Petiékkel, mi sokat játszottunk együtt a Ménesi úton, ahol laktunk. Szóval, mi Petivel ezt soha nem éreztük, de azt tudom, hogy ők nem beszélgettek. De az anyukák nagyon jóban voltak. Édesapám nagyon csökönyös ember volt.

– Abszolút leállt a focival öregfiúként?

– Öregfiúként sok helyre hívták, de „hivatalosan” sehol nem játszott. Szűk baráti körben azonban még futballozott, leginkább a Tabánban. Meccsre csak nagyon ritkán ment, szívesebben nézte televízióban. Ahova én jártam iskolába, volt focipálya, sokszor rajtakaptuk, hogy nézi a fiatalokat. A meccsre járással leállt, de állandóan totózott. A futballhoz mindig kötődött, egészen idős koráig egyik szórakozása volt.

Esküvő leányszöktetéssel

– *Aktív pályafutása végén nősült meg. Úgy tudom, hogy édesanyja, Kamarás Mária is sportolt.*

– Anyu korcsolyázott, úszott, és műugró is volt, de amikor hozzám ment apuhoz, abbahagyta. A siófoki strandon ismerkedtek meg, de anyut nem akarták hozzáadni apuhoz, így megszöktette. Anyu levelet hagyott hátra, és mondhatnánk, ruha nélkül vágott bele a házasságba. Lakodalom sem volt, csak szűk baráti körben egy összejövetel. Az anyai nagyszülőkkel évekig nem is beszéltek, én már ötéves lehettem, amikor a nagyszüleim megismertek. Azonban a nagymama titokban találkozott anyuval meg velem, de a nagyapám nem.

– *Esküvő után hamar gyarapodott a család.*

– Apu annak idején fiút akart. Én a sportkórházban születtem, szemben van az a kávézó, ahol annak idején a Szomszédok sorozatot is felvették. Az egész csapat, Faragó Lajossal az élen ott ült és várta, hogy megszülessek. Amikor megtudta, hogy lánya született, azt mondta, bemegy, és megpróbál egy fiúra cserélni. De amikor először meglátott, kijelentette, hogy mégsem lesz csere. Balszerencséjére két lányunokája született. A dédunokája fiú lett, de azt már nem érthette meg. Mivel nem fiú lettem, nekem állandóan fociznom kellett. A lakásban mindent lerúgtunk, de sosem haragudott, egyszer a külföldről hozott porcelánokat is összetörtem. A mai napig őrzöm azt a labdát, már lekoptak róla az aláírások.

Apa és lánya

– *Szigorú volt önnel az édesapja?*

– Nem. Anyura bízott mindent, ő csak a nagyobb döntésekben vett részt. De igazából akkor is mindig anyun keresztül. Bármit csinálhattam, randalírozhattam, egyedül egy dologba akart beleszólni, nem akarta, hogy orvosi egyetemre menjek.

– *Volt valami oka?*

– Ő valamilyen kereskedelmi pályát szánt nekem.

– *Nem véletlenül.*

– Neki kereskedelmi vénája volt, sokáig küzdöttünk, míg azt mondta, jó, hát menjél. Első évben fel is vettek, otthon mindenki azzal számolt, hogy nem vesznek fel. Amikor nagyon sokat kellett tanulnom, vagy vizsgaidőszak volt, mindig benyitott hozzám, és beszólt: „Ugye, mondtam, ugye megmondtam?” És becsukta az ajtót. De aztán nagyon büszke volt rám a diplomakiosztón.

– *Hogyan kezdődött a civil élete?*

– Az átállás hatalmas váltást jelentett számára, hosszú időbe telt, amíg ezt feldogozta. Anyukám ebben nagyon sokat segítette, de ő soha nem panaszkodott.

– *Ekkor jött a kötöttáru üzlet?*

– Igen. A keresztmamámnak volt ez a kötöttáru üzlete. Apu, mikor abbahagyta a labdarúgást, ebbe betársult. Ez a kötöde a Régi posta utcában évekig működött. Anyukámnak a szakmája „hivatalosan” varrónő volt, amellet, hogy sportolt. Nagyon szépen kötött, így lett a kötöde.

– *Alkalmazottak is voltak?*

– Nem, csak anyukám. Amíg anyu az üzletben dolgozott, például hétközben, és én éppen nem az iskolában tanultam, mindig Kőbányán, az Alkér utcában töltöttem a napot a nagymamámnál, akkor már csak ő élt. Gyakorlatilag hatéves koromig csak hétvégen voltam otthon.

– *1969-ben került édesapja az ÁFOR-hoz. Meddig dolgozott ott?*

– Egészen nyugdíjazásáig benzinkutasként dolgozott. Érdem kezdett, ha az emlékezetem nem csal, később sokáig a Gubacsi úton, az Istenhegyi úton és az Illatos úton dolgozott. Még én is mentem nyári munkára hozzá, akkor még lehetett ablakot mosni. Abban az időben elég jól meg lehetett élni benzinkutasként.

– *Csapattársai közül kikkel tartotta a kapcsolatot?*

– Futballon kívüli volt a baráti köre.

– *Kártyapartik. Römi vagy magyar kártya?*

– Mindkettő. Apu imádott ultizni, abban nagymester volt. A nagy családi kártyapartik azonban rómiben mentek. A család mellett sokszor ott volt Sós Karcsi bácsi és felesége is, velük később is jó kapcsolatoz tartott fenn. Leányfalun sem voltunk messze egymástól. Tichy Lajossal is barátságot ápolt, apu volt az esküvői tanúja is.

– *Az édesapja sokat járt az éjszakában, de az italt megvetette, szemben sok volt labdarúgóval.*

– Nagy játékszenvedélye volt, de szerette, ha tiszta marad a feje. A kártya mellett sakkozni is imádott, időskorában rejtvényt is fejtett. A sakkot imádta, a lányaimat is megtanította rá. Jöttek a csoporttársaim, Kotász bácsi ultizunk? Meg malmozni is szeretett. Az egy Kotász-örület volt. Régen a nagymamám-mal is mindig malmoztunk. Ott is előre kell látni egy csomó lépést, mint a futballpályán. Fiatalabb korában még eljárt a Várkert Bazárnál a kaszinóba vagy a Karolina út sarkán egy sörözőbe, de megfordult még a főváros két legendás szórakozóhelyén, az Anna presszóban és a Pipacs bárban is. Soha nem az ital miatt ment, csak a társságot szerette.

*Feleségével a siófoki strandon
ismerkedett meg*

Élete végéig szeretett sakkozni

– *A lányok mikor születtek?*

– Eszter 1987-ben, Krisztina 1991-ben született. Velük már nagyon sokat játszott. Amikor én kicsi voltam, ő sokat dolgozott, még a nyarakat sem töltöttük együtt emiatt. Ha nyaraltunk, anyuval vagy a nagyszülőkkel tettük. Úgy utaztunk Siófokra, Jugoszláviába, hogy apu dolgozott, azt mondta, utaztam már eleget.

– *Kanyarodjunk vissza a kereskedelmi vénához. Legendákat mesélnek a vásárlásairól.*

– Érdekes módon a kereskedelmi érzék már gyerekkorában megjelent nála, hiába volt ő a kisebb, ő volt, aki elintézett egy sereg dolgot, mint például biciklicsere vagy annak visszaszerzése.

A beszélgetés ezen részéhez Kotász Jánosnak is van megjegyzése.

– Nagyon jól tudott vásárolni, alkudozni. Egyiptomi ezüst karkötőket vásárolt, amit 20 fontért árult az árus, és a végén a szakállát tépve, vérben forgó szemmel odaadta 2 fontért.

A labdával mindig jó barátságban volt

Sok mindent vett másoknak is, mindig őt tolták előre, hogy menjél, menjél, te jól alkuszol..”

– *Nem maradt kint külföldön, erősen ragaszkodott a családjához. Jól látom?*

– Apa nem volt bőbeszédű, még a családjával is csak is ritkán osztotta meg az érzelmeit. Pedig nagyon szerette a családját, édesanyját különösen, minket anyával szintén, és az unokákért is rajongott. Ha a nagymamát meglátogatta, mikor távozott, nagymama csak utána vette észre, hogy itt van 1000 forint, meg ott is van 500 forint. Dugdosta. Nem adta oda a pénzt, mert a nagymama nem fogadta volna el. Hallatlanul melegszívű, becsületes és jó ember volt, de rettentően konok. Ha valamit kitalált, attól nem lehetett eltéríteni, és ez nem volt mindig jó.

– *Élete alakulásával elégedett volt?*

– Szép karriert futott be, csak hirtelen lett vége, és ez a tüske mindig benne maradt. Soha nem beszélt róla, még sztorizás szintjén sem. Újságírók is gyakran keresték, senkinek sem nyilatkozott, ezt a témát ő végleg lezárta. A civil életben anyagi gondjai nem voltak, amikor játszott, akkor főleg nem. Benzinkutas korában megint elég jól keresett, különösebb hiányérzete nem lehetett az életének, a betegségek is sokáig elkerülték a szüleimet. Apának nem voltak különleges igényei, bár kocsija több is volt, az Opel Recordjából például akkoriban csak három futott Magyarországon.

A Kotász házaspár lányuk esküvőjekor

Szép karriert futott be, életének nem lehetett hiányérzete

– *Édesanyja halt meg korábban?*

– Igen, pedig több mint tíz év volt köztük. Anyu halála után két évvel apu is elment.

– *Egyedül maradt?*

– Igen, én szerettem volna, ha odaköltözött volna hozzánk Pilisvörösvárra, de csak az ünnepek alkalmával jött, eltöltött velünk egy hetet, aztán hazautazott. Hiába mondtam, hogy maradjon, mégis közöttünk van, azt mondta, nem ide van bejelentve. Pesten volt egy kutyája, de halála előtti évben a kutya is elpusztult.

– *A visegrádi szanatóriumban hunyt el. Hosszú ideig betegeskedett?*

– Hirtelen jött a betegsége. Egy teljesen más műtétre készültünk, és műtéti kivizsgálás után derült ki, hogy nagyobb a baj. Egy évig még jártunk kezelésekre, mindent megpróbáltunk. Gyorsan veszítettem el a szüleimet. Anyu csak a munkájának és a családjának élt. Apura tette fel az életét, a végsőkéig kiállt mellette, mindig. Ők igazán összeillő párt alkottak, egy életre egymásra találtak a siófoki strandon.